

Aranykezek

VINCZE KÁROLYNÉ
KÉZIMUNKÁI

A KÉZIMUNKÁZÁS SZERETETÉT OTTHONRÓL HOZTAM ...

1934. július 22-én születtem Nyírgyulajban, hatgyermekes családban. Közgazdasági Technikumban érettségiztem Nyíregyházán 1952-ben, majd a Felsőfokú Tanítóképzőben szereztem diplomát 1962-ben. Több, mint negyven évig tanítottam Geszteréden az Általános Iskola alsó tagozatában.

A kézimunkázás szeretetét otthonról hoztam. Tanúja voltam a fonásnak, szövésnek, a háziszőttes terítők, törölközők díszítésének keresztszemes és szálán varrott öltésekkel.

Édesanyám a hagyományos kézimunkák mellett, minden újra is fogékony volt (kelim öltés, madeira, suba technika, makramé stb.). Nagyon szép darabok kerültek ki a keze alól. A háború utáni inséges időkben megtanult kötni és horgolni is, de előtte megfonta a fonalat, angóra nyúl szőréből és birkagyapjából. A kézimunkázást én is kötéssel kezdtem. Tíz-tizenkét éves koromban sálát és pulóvert kötöttem. Az

azsúrozást, a lyukhímzést, hálókötést, a toledo hímzést már az iskolában sajátítottam el. Nekünk még volt kézimunka óránk.

Több, mint 20 éve vagyok nyugdíjban, ez alatt az idő alatt a kézimunkázás mellett sok szabadidős tevékenységgel megismerkedtem. Tagja vagyok az Irodalmi és Kézműves Klubnak, melyet könyvtárosunk Hajdú Istvánné vezet. Versek és elbeszélések hallgatása közben alkotó tevékenységet folytatunk. Az általa előkészített mintákkal és anyagokkal könnyű dolgunk van. Segítségével kipróbáltuk az üvegfestést, kabalafigurák készítését, tojásfestést, stb.

Magaménak vallom Tüdös Klára néprajzkutató szavait: „Én hiszek a kézimunka szívderítő erejében, utánozhatatlan bájában. Hiszem, hogy nekünk magyaroknak nem a tömegtermelés, hanem a kézműipar a jövődönk. Amíg ember él a földön, egyéni lesz az ízlése, értékes az ötlete, és soha az ötletek és ízlés egyéni játékát gyár nem tudja úgy tükrözni, mint a kézimunka.”

Vincze Károlyné

„MINDEN LÁTHATÓ EREDMÉNY MÖGÖTT ÁLL EGY SZEMÉLY, AKI NÉLKÜL NINCS ÉLETMŰ.” (Szabó Magda)

A most kiállított alkotások mögött Vincze Károlyné Erzsike áll. A geszterédi emberek többségének Vincze tanár néni. Így ismerik őt, hiszen 40 év alatt sok kis diáknak volt a meghatározó első tanító nénije. Élete fő műve természetesen a keze alól kikerült gyermekeknek átadott tudás, a tanítás. Munkája mellett hobbija, szórakozása a kézimunka, melynek eredményei a bemutatott tárgyak.

Életünk során találkozunk olyan emberekkel, akiktől érdemes tanulni. Tőle lehetett szorgalmat, pontosságot, tiszteletet. Ezeken túl, a szerénység talán a legfontosabb tulajdonsága, amely személyét jellemzi. Amikor tudomására jutott, hogy munkáiból kiállítást tervezünk, hallani sem akart róla, mondván ezek nem nagy dolgok.

Higgyünk Gárdonyi Géza szavainak: „Sokszor csakis túl nagyokat gondolunk alkotásnak, pedig minden az, amivel időt töltünk, használjuk az ötleteinket, és örömet szerzünk vele.”

A kézimunka alkotás. Aki szorgalmasan ölt tűjével öltést öltés után, munkája kinccsé válik, tűje pedig arannyá.

Egy elkészült darab után megtapasztalhatjuk az alkotás örömét, sőt mi több olyan művet hoztunk létre, melynek hasznát vehetjük a hétköznapiakban is akár mi magunk, akár úgy, hogy ajándékba adjuk szeretteinknek. De egyszerűen gyönyörködhetünk is benne és büszkeséggel tölthet el bennünket, hogy igen, ezt mi készítettük a saját kezünkkel. Az alkotás örömét senki nem veheti el tőlünk. „Szeretned kell azt, amit csinálsz, s akkor a legdurvább munka is alkotássá válik.” ahogy Gorkij vélekedik erről.

A kiállítást hagyományörző tevékenységnek szánjuk. A hagyomány a történelem folyamán kialakult értékek összessége, mely a fejlődés folyamán szüntelenül összekapcsolódik a megújulással. Ez azt jelenti, hogy az újítás mindig a hagyományokra támaszkodva szakít a hagyományok egy részével, és mihelyt újjá születik, maga is hagyományt alkot.

A hímzés művészete állandóan változik a rendelkezésre álló anyag, hímzőfonal és a népi ízléstől függően. Bár felhasználásuk új alakot öltött és változott, de továbbra is díszítik a hagyományaihoz ragaszkodó magyar ember otthonát, környezetét.

Fontosnak és kötelességünknek érezzük saját településünk népszokásainak és népművészetének megismerését, őrzését és átadni azokat az utókornak.

A kézimunkázásnak terápiás hatása is van. Vegyük a hímzések világát. Hol is rejtőzik ebben a terápia? A tevékenységben. Először is egy-egy hímzés elkészítéséhez rengeteg színt kell használni, gondoljunk csak egy kalocsai mintás terítőre. Az ismert tény, hogy a különböző színterapiák jó hatással vannak szervezetünkre. Azonban a hímzésben nem csupán a színek kavalkádja szolgál segítségül a levertség ellen. Hímzés közben van lehetőségünk nyugodtan végig gondolni az elmúlt nap eseményeit, megtervezni a másnapot. Mindezt úgy, hogy a kezünkkel és szemünkkel végzett tevékenység miatt folyamatosan a jelenben maradjunk.

A letargiába, lehangoltságba zuhanás egyik legfőbb oka, hogy beleszagadunk gondolatainkkal a sokszor kilátástalannak tűnő dilemmáinkba, pedig fontos, hogy objektív és aktív szemlélői maradjassunk a körülöttünk zajló eseményeknek. Ehhez nagy segítség lehet a hímzés. Ennek meglepő eredménye, hogy bár folyamatosan tevékenykedünk, mégis sokkal nyugodtabbnak, pihentebbnek érezzük magunkat. Ez egy igazán aktív, mégis pihentető kikapcsolódás, feltöltődés.

Ezek mellett a pozitív élettani hatások mellett a kézimunka egy igencsak hasznos tevékenység. Egy elkészült alkotás, és az abba befektetett pénz és veríték, minden esetben a mienk marad, még akkor is, ha végül ajándékként végzi. Arról nem is beszélve, hogy mennyivel értékesebb az az ajándék, amit mi készítünk, mint a boltban megvett tucát termék. Hiszen ezekben nemcsak a felhasznált anyag, hanem mi magunk is benne vagyunk. Valahol a szívünk mélyén mindegyik darab kötődik hozzánk, a „gyerekünk”.

Vincze Károlyné munkáiban is ez a kötődés figyelhető meg. De ahogy a gyerekek is felnőnek és elhagyják a szülői házat, úgy az alkotó műve is elkerül tőle, de az alkotás öröme mindörökké az övé marad.

„Legyen bennünk kitartás, és mindenekelőtt bízzunk önmagunkban. Hinnünk kell benne, hogy tehetségesek vagyunk valamiben, és ezt a valamit - kerül, amibe kerül - meg tudjuk valósítani.” *(Marie Curie)*

Merjünk belevágni, kezdjük el kicsiben és tapasztaljuk meg az alkotás örömét!

Rácz Jánosné

Diszdobozok

Hatvanévi házasság után egyik pillanatról a másikra egyedül maradtam. Első szomorú karácsonyomon kaptam egy „csodadobozt” tele szebbnél-szebb szalagokkal, fonalakkal és gyöngyökkel. Ezzel egy időben figyeltem fel a szalaghímzésre, nem tudtam róla semmit, az

internet volt segítségemre. Addig keresgéltem, amíg rátaláltam és sok-sok gyakorlással elsajátítottam.

Terápiás foglalkozásnak is nevezhető. Kikapcsol, hasznosan kitölti a szabadidőt, az alkotás öröme mellett sikerélményt biztosít.

Vincze Károlyné

Faliképek

A szalaghímzés eredete az 1700-as évekre nyúlik vissza. A francia királyi udvarban jelent meg ez a különleges, térbeli hatású technika a nemesi körök ruháinak díszeként. Külön hímző műhelyek foglalkoztak készítésével. Később Európa szerte népszerűvé vált, a férfiak is hordták mellényeiken. Az igazi forradalmi áttörés azonban az 1870-es évekre tehető, köszönhetően az új típusú francia szalagoknak.

A szalaghímzéses virágokat kétféle módon tudjuk az anyagra rögzíteni.

- ✿ Előre elkészített szalagrózsákat és virágokat varrással erősítünk a vászonra.
- ✿ A szalaggal, mint egy fonállal hímzünk, tűbe fűzzük és a vásznon levéllel vagy virággá formáljuk.

A szalaghímzés elengedhetetlen kiegészítője néhány hagyományos hímző öltés pl.: száröltés, laposöltés, ágöltés, láncöltés, francia csomó, koloniál csomó, fontos kiegészítők a gyöngyök. Az alapanyag ritkaszövésű vászon vagy kongré, hogy a tűbe fűzött szalag átmenjen rajta. Az alkotási folyamat közben körvonalazódik a végleges kompozíció.

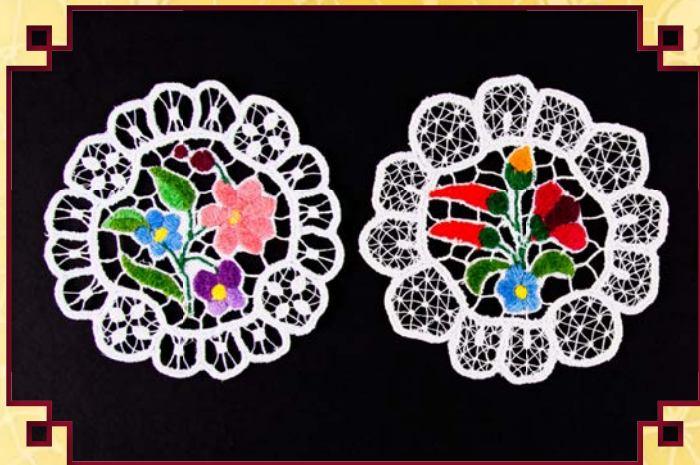
Terítők

A Richelieu-hímzés vagy magyarul riseliő hímzés egy olyan technika, amelyet a varrott csipke utánzására alakítottak ki eredetileg Franciaországban. Nevét egy francia államférfiről, Richelieu bíborosról kapta.

A riselést főként a stilizált virágok és egyéb alakzatok alkotják, melyeket az anyagból megfelelő minta alapján kivágva, azt speciális gép segítségével, átvarrások sokaságával csipkeszerűvé formálunk. A szomszédos alakzatokat lábakkal összekötve jön létre az egységes egész.

Szokás még hímzett virágokat is alkalmazni a riselt részek között.

A keresztzemes hímzés a szálszámolós apró laposöltések továbbfejlesztéséből született. A szem elnevezés két vagy több egymást keresztező laposöltést jelent. Normál szövésű vászon vagy pamut alapanyagon a keresztzemes hímzést szálszámolással kell előkészíteni. Alapvető követelmény, hogy a vízszintes és függőleges irányban elhatárolt négyzetek egyenlőek legyenek.

Manapság a keresztzemes hímzést panama, kongré elnevezésű, többnyire pamut alapanyagra hímezik, melyeken a szálszámolás sokkal könnyebb, mint a sűrű szövésű vászon és pamutanyagoknál.

Hímes tojások

A hímes tojás húsvétra ajándékozott, fogyasztott, esetleg a következő húsvétig megőrzött, általában díszített tojás. A húsvéti tojás a húsvétal mint egyházi ünneppel szoros kapcsolatban van, az egyházi szimbolika szerint a sírjából feltámadó Krisztust jelképezi. A díszített húsvéti tojás elsősorban Európa keleti felén terjedt el, Közép- és Nyugat-Európában kisebb, körülhatárolt területeken van gyakorlatban, ahol a húsvéti tojást általában egyszínűre festik. Hazánk nagy részén ismert a húsvéti tojás hímzése, legkevésbé az Alföldön. Magyarországon és a tőle keleti, északi és déli irányban fekvő országokban a batikolás a húsvéti tojás díszítésének jellemző módja.

*Bábok,
kabalák*

Táskák

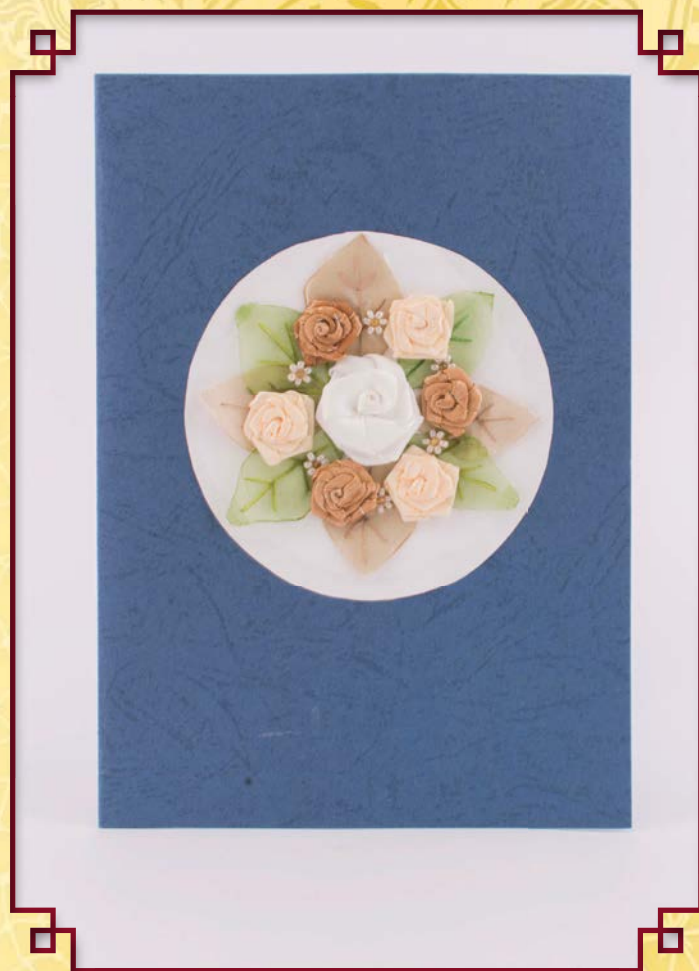
*Medálok,
kitűzők*

*Meghívók,
könyvborítók*

*A kiállítást támogatta és rendezte
a Geszterédi AranySzablya Társaság
2017.*